

Onderzoeksprogramma WODC 2026 –1^e tranche – aangepaste versie

Opmerking vooraf:

Onderzoeken waarbij 'extern' staat, worden door het WODC aanbesteed. Mocht uw organisatie interesse hebben in het uitvoeren van een bepaald onderzoek, dan kunt u dit kenbaar maken via ewb@wodc.nl. Wij verzoeken u daarbij zo precies mogelijk aan te geven waarom u belangstelling heeft om deel te nemen aan de offerteprocedure. De onderzoeken worden gedurende de eerste helft van 2026 geleidelijk aanbesteed. De volgorde of planning hiervan staat niet op voorhand vast.

- UPDATE: onderzoeken met een * zijn toegevoegd op 7 mei 2026

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen

Pilot betalingsherinnering verkeersboetes (extern)

Voor verkeersboetes op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) is al enige tijd de nodige politieke aandacht. Zo worden tijdens commissiedebatten vaak vragen gesteld over de (inning van de) Wahv-boetes. Vorig jaar heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen over verlaging van de ophoging-percentages bij Wahv-boetes, omdat die regelmatig zorgen voor schuldenproblematiek bij mensen.

In dit onderzoek wordt nagegaan of een betalingsherinnering bij verkeersboetes het beoogde effect heeft: zorgt die ervoor dat mensen die zijn vergeten te betalen alsnog hun verkeersboete(s) betalen of tijdig een betalingsregeling treffen en zo ophogingen voorkomen? Het onderzoek wordt beschouwd als een instrument in het kader van de preventie van schuldenproblematiek.

Effectevaluatie Wet Uitbreiding Slachtofferrechten 0.2 (extern)

De afgelopen jaren is de aandacht voor slachtoffers van criminaliteit sterk toegenomen. In de Wet Uitbreiding Slachtofferrechten (WUS) wordt een aantal slachtofferrechten geïntroduceerd of uitgebreid. Hiermee wordt de positie van het slachtoffer in het strafproces verder versterkt.

Het aangevraagde onderzoek beoogt de effectiviteit van deze slachtofferrechten te evalueren. Daarnaast gaat het om inzicht in de uitvoeringsaspecten van de verschillende maatregelen. Dit onderzoek sluit aan bij reeds lopende WODC-onderzoeken naar beperkt spreekrecht van slachtoffers bij de Tbs-maatregel (Terbeschikkingstelling) en PIJ-maatregel (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen), naar spreekrecht voor pleeg- en stieffamilie, en bij de procesevaluatie van een aantal kleinere onderdelen van de WUS.

Evaluatie Wet Straffen en Beschermen (extern)

De in 2021 ingevoerde Wet Straffen en Beschermen (SenB) heeft tot grote wijzigingen geleid in de manier waarop vrijheidsbenemende straffen worden uitgevoerd en heeft daarmee mogelijk een effect op het behalen van de strafdoelen. De wijzigingen hadden ook invloed op het capaciteitstekort binnen het gevangeniswezen. Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken of het lukt om de maatregelen van de wet SenB op de beoogde manier in praktijk te brengen, of de effecten van de wet zich in de beoogde richting ontwikkelen en welke eventuele (positieve en negatieve) neveneffecten er zijn.

Perspectief van Nederlanders op kansspelen: meting 2026 (extern)

Gokken staat volop in de maatschappelijke belangstelling. Binnen het kansspelbeleid staan drie beleidsdoelen centraal: het beschermen van de consument, het tegengaan

van kansspelverslaving en het tegengaan van fraude en overige criminaliteit zoals witwassen. Sinds de inwerkingtreding van de Wet kansspelen op afstand (Wet koa) in 2021 zijn er veel zorgen over ontluikende en toenemende kansspelverslaving en andere schade door gokken, met name onder jongvolwassenen. Voor het tegengaan van gokschade is inzicht in het perspectief van zowel spelers als niet-spelers op kansspelen en het kansspelbeleid van belang. Het doel van dit periodieke monitoronderzoek is om inzicht te krijgen en houden in het perspectief van Nederlanders op verschillende aspecten van kansspelen, zoals risico's van kansspelen en reclame. Naast een jaarlijkse herhaling van exacte vragen uit eerdere monitorrondes wordt bij elke editie een aantal vragen aangepast of toegevoegd die betrekking hebben op een relevant en actueel thema.

Deelname kansspelen in Nederland: meting 2026 (extern)

Om te kunnen beoordelen hoe het staat met de beleidsdoelen van het kansspelbeleid zijn inzicht en cijfers met betrekking tot het spelerslandschap nodig.

Het doel van dit periodieke monitoronderzoek is tweeledig:

- Onderzoeken van het aandeel en aantal Nederlanders dat deelneemt aan verschillende soorten kansspelen (op een fysieke locatie en online) en de mate waarin zij risicovol speelgedrag vertonen.
- Monitoren van de ontwikkeling van het speelgedrag van Nederlanders ten opzichte van de metingen uit 2024 en 2025.

In de meting van 2026 zal de monitor worden uitgebreid met een module voor Caribisch Nederland.

Factsheet scheiden (intern)

Een scheiding kan vergaande persoonlijke gevolgen hebben voor kinderen en ouders. Ook de maatschappelijke impact van scheidingen is groot. Een aanzienlijk deel van de kinderen van gescheiden ouders krijgt te maken met jeugdzorg en jeugdbescherming en complexe scheidingen vragen veel van gemeenten en hulpverlening. Goed inzicht in de aard en omvang en toe- en/of afnames van (juridische) scheidingsprocedures is belangrijk voor de beleidsontwikkeling op het terrein van complexe scheidingen. De factsheet laat cijfermatige ontwikkelingen zien ten aanzien van scheidingsprocedures en gesubsidieerde rechtsbijstand. Het onderzoek verschaft zodoende contextuele inzichten bij de nieuwe elementen in de aanpak bij scheidingen en voor de vervolgstappen in de doorontwikkeling van het scheidingstraject.

Zelfstandigheid en rechtsbescherming: de juridische positie van burgers in Caribisch Nederland bij kinderalimentatie (extern)

Toegang tot het recht en rechtsgelijkheid zijn fundamentele rechtsstatelijke beginselen binnen *alle* delen van Nederland. Kinderalimentatie is vaak cruciaal voor de bestaanszekerheid van eenoudergezinnen en de kansen van kinderen; een goed functionerend systeem versterkt daarmee zowel sociale als juridische bescherming. Het doel van dit onderzoek is om onder meer inzicht te bieden in de mate van juridische zelfredzaamheid van burgers in Caribisch Nederland bij het realiseren van hun rechten en plichten inzake kinderalimentatie. Ook richt het onderzoek zich op de wenselijkheid van afbouw van de centrale rol die de Voogdijraad Caribisch Nederland heeft bij de huidige uitvoering van kinderalimentatie, ten gunste van meer burgergerichte of alternatieve ondersteuning.

Vooronderzoek kwantificeren potentieel effect af- en ombouw gesloten jeugdzorg op capaciteitsbehoefte Justitiële Jeugdinrichtingen (extern)

In 2023 heeft de staatssecretaris van volksgezondheid, welzijn en sport besloten dat de gesloten jeugdhulp wordt afgebouwd, dan wel omgebouwd en vervangen door kleinschalige alternatieve zorgvormen of door ambulante hulp. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) maakt zich zorgen over deze af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg omdat de opbouw van alternatieven achterblijft bij de afbouw van gesloten jeugdhulp en DJI verwacht dat dit een grotere instroom in Justitiële Jeugdinrichtingen

(JJI's) tot gevolg kan hebben. Daarnaast is het nog maar de vraag of de alternatieven die nu worden ontwikkeld voldoen aan de zorg en beveiligingsbehoefte van het deel van de doelgroep met een (zwaarder) forensisch profiel.

Het doel van dit onderzoek is tweeledig:

- Verkennen van de overeenkomsten en verschillen van de doelgroep in gesloten jeugdzorg en de doelgroep in de JJI's.
- Inzicht krijgen in het mogelijke effect van de af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg op de capaciteitsbehoefte van de JJI's.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DRB)

Bevorderen van het opstellen van gedragscodes en certificering, zoals bedoeld in artikel 40 (1) en 42 (1) AVG (extern)

Lidstaten hebben op grond van de AVG de verplichting om het gebruik van AVG-gedragscodes en certificeringen te bevorderen bij kleine, middelgrote en micro-ondernemingen. Het gebruik van AVG-gedragscodes en certificeringen blijft ver achter. In de evaluatie van de Uitvoeringswet AVG uit 2022 werd geconstateerd dat de ontwikkeling van gedragscodes in de zin van de AVG niet van de grond is gekomen. Er is op dit moment geen goed overzicht en begrip van de oorzaken van het (inmiddels langdurige) beperkte gebruik van AVG-gedragscodes en certificeringen door bedrijven. Een beter inzicht in deze oorzaken is nodig om beleid te ontwikkelen waarmee effectief uitvoering gegeven kan worden aan de verplichting om AVG-gedragscodes en certificeringen te bevorderen.

Factsheet bestuursorganen in hoger beroep (intern)

De rol en houding van de overheid in relatie tot haar burgers krijgt veel aandacht van de politiek, het beleid, de wetenschap en de media. Ook het procedeergedrag van de overheid vraagt daarbij om aandacht, in het bijzonder wanneer de overheid in hoger beroep gaat tegen een burger terwijl de rechter in beroep de burger eerder in het gelijk heeft gesteld. Van de overheid mag verwacht worden dat zij geen onnodige procedures voert, oog heeft voor het individuele belang (en het dieperliggende conflict) en alleen op goede gronden hoger beroep instelt. In dit kader is het belangrijk om inzicht te hebben in het procedeergedrag van de overheid. In 2022 heeft het WODC de gepubliceerde uitspraken in hoger beroepszaken tussen bestuursorganen en burgers over de periode 2017-2021 geanalyseerd. Gegeven het maatschappelijk belang van goed inzicht in het procedeergedrag van de overheid is het wenselijk om die factsheet te actualiseren voor de periode 2021-2025.

Geschillen in het midden- en kleinbedrijf

Kleine bedrijven vervullen een belangrijke rol in de Nederlandse economie. Ze zorgen voor werkgelegenheid en leveren een flinke bijdrage aan het bruto binnenlands product. Kleine bedrijven hebben te maken met veel wet- en regelgeving en hebben een grote kans om op een gegeven moment juridische problemen te krijgen. Een goede kwaliteit en toegankelijkheid van het rechtssysteem zijn voor kleine bedrijven belangrijk. In dit kader is het wenselijk inzicht te hebben in conflicten die kleine bedrijven ervaren, hoe ze deze aanpakken en hoe ze aankijken tegen de bestaande juridische voorzieningen. Eerder is voor 2006 en voor 2017/18 een cijfermatig totaalbeeld gegeven van juridificeerbare problemen onder ondernemers en de route die wordt doorlopen om problemen op te lossen. Diverse ontwikkelingen, zoals wijzigingen in het rechtsbestel, economische veranderingen en digitalisering, maken het wenselijk om het landschap opnieuw in kaart te brengen. De dataverzameling bestaat uit vragenlijstonderzoek onder kleine bedrijven en wordt extern aanbesteed.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DRC/DVB)

Evaluatie onderzoek Aanpak versterking sociale en juridische positie sekswerkers (extern)

Sekswerk is in Nederland een legaal beroep. Sekswerkers krijgen echter te maken met diverse problemen die voor belemmeringen zorgen in het dagelijks leven en in het uitvoeren van hun werk. In 2023 is vanuit de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de Aanpak versterking sociale en juridische positie sekswerkers in het leven geroepen. Er zijn concrete oplossingen geformuleerd voor de versterking van de positie van sekswerkers aan de hand van vijf thema's: zakelijke dienstverlening, zorg, politie, gemeenten en communicatie en media. Bij de opzet en uitvoering zijn verschillende partijen betrokken, waaronder sekswerkers, belangenverenigingen, hulpverleners, het ministerie van Financiën en de Belastingdienst. Het onderzoek heeft als doel inzichtelijk te maken in welke mate en op welke wijze de gekozen aanpak bijdraagt aan de doelstellingen.

Rechtsvergelijkend onderzoek naar aard en omvang van en preventief toezicht op misbruik rechtspersonen (extern)

Bij het plegen van financieel-economische criminaliteit worden vaak rechtspersonen ingezet. Conform een toezegging aan het kabinet deed het ministerie van JenV een verkenning naar het beeld van misbruik in Nederland gevestigde rechtspersonen. Uit deze verkenning bleek dat het huidige zicht op aard en omvang hiaten heeft en niet actueel is. Ook is er kritiek op hoe het (preventief) toezicht in Nederland is ingericht. Dit onderzoek bestaat uit twee delen:

- Onderzoek naar aard en omvang van misbruik van rechtspersonen.
- Rechtsvergelijkend onderzoek naar hoe andere EU-lidstaten omgaan met preventief toezicht in het kader van het misbruik rechtspersonen.

Zelf-gegenereerd seksueel beeldmateriaal van kinderen tussen van 7 tot 10 (extern)

De aanwezigheid van zelfgemaakte intieme beelden van zeer jonge kinderen op het internet is een zorgwekkende kwestie. Om preventief beleid te kunnen maken is het belangrijk meer inzicht te krijgen in de context waarin jonge kinderen seksuele beelden van zichzelf maken, de onderliggende motieven hiervoor en de factoren die kinderen vatbaarder maken voor slachtofferschap. Dit onderzoek richt zich op het beter begrijpen van de omgeving waarbinnen en de wijze waarop de beelden ontstaan en ze hun weg naar het internet vinden.

Effectiviteit van interventies online fraudebestrijding (extern)

Online fraude heeft een grote maatschappelijk impact. Het veroorzaakt emotioneel leed en materiële schade bij slachtoffers. Het ministerie van JenV heeft een integrale aanpak online fraude ontwikkeld. Samen met het bedrijfsleven zijn diverse interventies vormgegeven. Eén daarvan is het ontwikkelen van barrières die de modus operandi van online oplichters voortijdig verstoren. Deze interventies moeten ervoor zorgen dat oplichting en slachtofferschap zoveel mogelijk worden voorkomen. In dit onderzoek gaat het om een evaluatie van interventies die zich richten op online fraude: aankoopfraude, verkoopfraude en bankhelpdeskfraude.

Procesevaluatie Wet seksuele misdrijven (extern)

Op 1 juli 2024 is de Wet seksuele misdrijven (Wsm) in werking getreden. Met deze wet wil de overheid slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksuele misdrijven beter beschermen. De minister van JenV heeft de Tweede Kamer toegezegd dat twee á drie jaar na de inwerkingtreding van de wet een procesevaluatie zal worden

uitgevoerd. Dit onderzoek komt tegemoet aan deze toezegging en heeft als doel inzicht te beiden in de in- en uitvoering van de wet en de ervaringen die daarbij zijn opgedaan.

Buitenlandse omkoping door Nederlandse bedrijven (extern)

Doel van het onderzoek is om in kaart te brengen op welke schaal Nederlandse bedrijven bij zakelijke transacties in het buitenland te maken krijgen met (verzoeken tot) omkoping en onder welke omstandigheden. Door inzicht in de omvang van buitenlandse omkoping door/van Nederlandse bedrijven kan deze, tot op heden vaak onderbelichte, vorm van corruptie gerichter worden aangepakt. Dit moet bijdragen aan de integriteit van de Nederlandse private sector en de buitenlandse publieke en private sectoren, een verhoogde weerbaarheid tegen corruptie in de Nederlandse samenleving en een internationaal gelijk speelveld voor zakelijke transacties.

Monitor bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit, plus validatie/actualisatie onderliggend theoretisch kader (extern)

Gemeenten passen een bestuurlijke aanpak toe, in aanvulling op het strafrecht, om barrières op te werpen tegen georganiseerde misdaad. Inzicht in de mate waarin en de wijze waarop gemeenten het bestuurlijk-juridisch instrumentarium inzetten kan bijdragen aan (verdere) bewustwording van de mogelijkheden en beleidsmatige afwegingen ondersteunen. In de monitor Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit 2022¹ is de aanbeveling opgenomen het theoretisch kader, dat heeft gediend voor het operationaliseren van de eerdere ronden van de monitor, te actualiseren en te valideren.

Evaluatie pilots toekomstkader winkeldiefstal (extern)

De politie, het Openbaar Ministerie (OM), branchepartijen van ondernemers (VNO-NCW/ MKB-Nederland, INretail en het Retail Veiligheidsoverleg), het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van JenV hebben een Toekomstkader opgesteld waarbij op een nieuwe manier de strafrechtelijke inzet bij winkeldiefstal wordt geprioriteerd. Het Toekomstkader is een combinatie van civielrechtelijke en strafrechtelijke afdoeningen. In het Toekomstkader wordt beoogd een duidelijk onderscheid te maken tussen taken, rollen en verantwoordelijkheden van betrokkenen, zoals genoemd in het WODC-onderzoek [Met vereende krachten?](#) Er worden twee pilots uitgevoerd om het zogenoemde Toekomstkader te testen. Het onderzoek bestaat uit het evalueren van deze twee pilots.

Vergelijkend onderzoek naar (wettelijke) regulering van niet-noodzakelijke medische behandelingen bij kinderen met een DSD-conditie (extern)

In Nederland worden genitale chirurgische ingrepen verricht bij kinderen met DSD-conditie (Differences in Sex Development). Jonge kinderen met DSD hebben variaties in de ontwikkeling van het geslacht en de geslachtschromosomen. Dit kan leiden tot complicaties, waardoor medische operaties nodig zijn. Sommige kinderen ondergaan ook niet-medisch-noodzakelijke behandelingen. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe (wettelijke) regulering van niet-noodzakelijke medische behandelingen bij kinderen met een DSD-conditie kan worden vormgegeven.

SG-cluster (DWJZ)

Wettelijke voorzieningen voor informele samenlevers (extern)

Doel van het onderzoek is om na te gaan welke financiële en vermogensrechtelijke problemen informele samenlevers, in het bijzonder informele samenlevers met kinderen, ervaren tijdens en na de beëindiging van hun relatie en te bezien of, en zo ja hoe, deze problemen met (wettelijke) voorzieningen kunnen worden tegengegaan.

¹ [Monitor Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit – De stand van zaken in 2022. Pro factio.](#)

De bredere maatschappelijke relevantie van het onderzoek naar dit onderwerp is het beschermen van informele samenlevers tegen de gevolgen van het uiteen gaan. Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan de positie van uit elkaar gaande informeel samenlevende gezinnen waarbinnen één partner een groter aandeel heeft gehad in de zorg voor kinderen en als gevolg daarvan een kwetsbaardere financiële positie heeft dan de ex-partner. In de praktijk is het vaker de vrouw die in deze positie komt te verkeren.

Er zijn steeds meer informele samenlevers. Op 1 januari 2025 waren er 1,13 miljoen ongehuwde en niet geregistreerde samenlevende stellen. Daarvan hadden er 470.000 kinderen. Het Nederlandse recht kent geen algemene regeling in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek voor informele samenlevers zoals geldt voor gehuwde en geregistreerde partners.

Onderzoek implementatie en gebruik invoeringstoets (extern)

De invoeringstoets is een ex durante-toetsinstrument, ontwikkeld in reactie op het rapport Ongekend onrecht in 2021 over de zogenoemde toelagenaffaire. Het toetst de werking en de gevolgen van regelgeving in de praktijk. Problemen die zich bij nieuwe regelgeving in de praktijk voordoen in de uitvoering of bij de doelgroep, moeten in een zo vroeg mogelijk stadium worden gesignaleerd, opgepakt en opgelost.

Voor de ontwikkeling en invoering van de invoeringstoets is in 2022 - 2024 gekozen voor een lerende aanpak. Verschillende onderdelen binnen de Rijksoverheid zijn hierbij zelf gaan onderzoeken op welke manier een invoeringstoets een bijdrage kan leveren aan dossiers. Inmiddels zijn er tientallen invoeringstoetsen uitgevoerd. De Tweede Kamer toont ook belangstelling en heeft bij wetsbehandelingen al verschillende keren om een toezegging voor een invoeringstoets gevraagd.

Aan de hand van de opgedane ervaringen is in 2024 een rijksbrede handreiking ontwikkeld, die een kader biedt voor het doen van een invoeringstoets. De eerste signalen zijn dat deze handreiking goed wordt ontvangen door degenen die er kennis van nemen, met name degenen die al invoeringstoetsen doen of op zoek zijn naar informatie omdat ze een invoeringstoets moeten doen.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het gebruik en de implementatie van de invoeringstoets binnen de Rijksoverheid en eventuele aandachtspunten en verbeterpunten te signaleren.

Rechtsvergelijkend onderzoek ten behoeve van de vereenvoudiging van het Nederlandse burgerlijk procesrecht (extern)

De algemene onderzoeksvraag is om in kaart te brengen in hoeverre het burgerlijk procesrecht van andere landen inspiratie biedt voor een vereenvoudiging van het Nederlandse burgerlijk procesrecht, door onder meer het onderscheid tussen de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure op te heffen.

Vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht maakt het recht en de rechter toegankelijker. Het is onderdeel van het programma Versterking toegang tot het recht en wordt expliciet genoemd in het regeerprogramma van het huidige demissionaire kabinet.

Toegang tot het recht voor burgers en bedrijven is een randvoorwaarde in een democratische rechtsstaat. Eenvoudigere regels dragen daaraan bij. Ze voorkomen vertraging door onnodig formalisme, helpen de burger om het proces beter te begrijpen en zorgen daarmee voor een reëel verwachtingspatroon. Hierdoor kunnen doorlooptijden korter worden en procedures efficiënter voor rechtszoekenden en rechtspraak. Dit kan ook de kosten voor partijen terugdringen. Een overzichtelijk burgerlijk procesrecht leent zich ook gemakkelijker voor verdergaande openstelling van digitale toegang voor

rechtszoekenden en hun rechtsbijstandsverleners. Doordat de landen binnen de EU de afgelopen periode geconfronteerd zijn met verschillende verordeningen als gevolg van E-justice kan het zijn dat landen het burgerlijk procesrecht de afgelopen jaren vereenvoudigd hebben.

Verkennd onderzoek naar de (on)wenselijkheid van een goederenrechtelijk systeem voor digitale activa (extern)

Het gaat om een onderzoek naar de privaatrechtelijke aspecten van digitale activa (zoals cryptoactiva, e-books en online databases), meer in het bijzonder de goederenrechtelijke aspecten daarvan. Deze aspecten zijn naar Nederlands recht niet wettelijk geregeld, hoewel dergelijke activa in de praktijk wel worden overgedragen, verpand en beslagen aan consumenten (denk aan betalen met bitcoins en levering van digitale inhoud van e-books en diensten als streaming van muziek en films). Er zijn ook gebeurtenissen denkbaar (bijvoorbeeld het faillissement van een crypto-activa dienstverlener) waarin privaatrechtelijke vragen, en goederenrechtelijke vragen in het bijzonder, zeer relevant zijn voor de rechtspositie van burgers en ondernemers.

Doel is een eerste beeld te krijgen van de voor- en nadelen van goederenrechtelijke regulering van digitale activa, de contouren van een definitie van digitale activa en de contouren van een mogelijke regeling.

Ook in internationaal verband is er toenemende aandacht voor regulering van digitale activa. Recent is de Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCAR) aangenomen, het eerste Europese wetgevingspakket voor het publiekrechtelijk reguleren van crypto's en aan crypto's gerelateerde diensten. Dat roept tevens de vraag op of nadere privaatrechtelijke regulering wenselijk is. Daarnaast zijn in 2023 de 'Unidroit Principles on Digital Assets and Private Law' aangenomen, die standaarden bevatten voor hoe landen kunnen omgaan met de goederenrechtelijke aspecten van digitale goederen.

Een rechtsvergelijkende studie naar het werkgeversauteursrecht in de lidstaten van de Europese Unie (Engelse: *A Comparative Study of Employer's Copyright in EU Member States*) (extern)

Een aanzienlijk deel van auteursrechtelijk beschermde werken ontstaat binnen een dienstverband. Zowel makers als werkgevers hebben behoefte aan duidelijkheid over de vraag waar het auteursrecht rust en wat hun wederzijdse rechten en verplichtingen zijn. Als gevolg van het ONB-arrest (C-575/23) van het Hof van Justitie van de Europese Unie bestaat onzekerheid of art. 7 Auteurswet in de huidige vorm kan worden gehandhaafd.

Dit rechtsvergelijkend onderzoek bekijkt hoe andere EU-landen het auteursrecht in arbeidsverhoudingen vormgeven. De uitkomst van het onderzoek moet de Nederlandse wetgever in staat stellen om op basis van concreet vergelijkingsmateriaal een beslissing te nemen over een eventuele aanpassing van de Auteurswet.

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Vertaling huidige ideologische duidingsprocedures (extern)

Het meest recente Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland laat zien dat de dreiging vanuit anti-institutioneel extremisme en rechts-extremisme toeneemt, maar ook dat de dreiging diffuser en onvoorspelbaarder wordt. Het is van belang dat ook deze dreigingen vroegtijdig en vooral op een juiste wijze kunnen worden geduid en bestreden.

De huidige duidingsprocedures en -instrumenten zijn echter ontwikkeld voor jihadistisch extremisme en voor het duiden van mannen. Het is enerzijds de vraag of en, zo ja, hoe die procedures en instrumenten tevens zijn te gebruiken voor een breder spectrum van

ideologieën, zoals links- en rechts-extremisme alsook anti-institutioneel extremisme. Anderzijds is het de vraag of de duidingsprocedures en -instrumenten geschikt zijn voor het duiden van vrouwen.

Een ander aspect van het onderzoek is of deze (overige) ideologieën daadwerkelijk worden herkend door professionals in de strafrechtketen, de detentieketen, de jeugdbeschermingsketen en de persoonsgerichte aanpak radicalisering en of hun (potentiële) rol wordt erkend. De denkbeelden van professionals in de verschillende ketens ten aanzien van de duiding/aanpak/bejegening van extremisten en terroristen worden daartoe tevens in kaart gebracht.

Hiermee krijgt de NCTV inzicht in nut en noodzaak van aanpassingen van duidingsprocedures en -instrumenten voor een breed spectrum aan ideologieën en toegesneden op het duiden van vrouwen.

Weerbaarheid in de cognitieve dimensie van een hybride conflict (extern)

Staatelijke actoren bedreigen in toenemende mate en op verschillende manieren de nationale veiligheidsbelangen. Door geopolitieke ontwikkelingen zien de inlichtingendiensten AIVD en MIVD een significante toename van hybride dreigingen. En door de oorlog in Oekraïne is er een verhoogde militaire dreiging ten aanzien van de fysieke en territoriale veiligheid van het NAVO- en EU-gebied.

Het kabinet geeft in een zogenoemde weerbaarheidsopgave aan wat nodig is voor een weerbare maatschappij tegen militaire en hybride dreigingen. Eén van de pijlers gaat over het tegengaan van ongewenste (heimelijke) vormen van buitenlandse beïnvloeding, die het functioneren van de democratische rechtsstaat ondermijnen.

De Adviesraad Internationale Vraagstukken roept op bij de aanpak van hybride dreigingen aandacht te besteden aan de verschillende dimensies daarvan (fysiek, virtueel-informatief, cognitief). Voorts beschrijft de kabinetsreactie dat de cognitieve aspecten van hybride dreigingen meer dan nu in beschouwing moeten worden genomen in het beleidsinstrumentarium. Het gaat daarbij om het denken en handelen van burgers en uiteindelijk van regeringen, waarop staatelijke actoren proberen invloed uit te oefenen middels hybride oorlogsvoering.

Het doel van het onderzoek is dan ook om een beeld te geven van de huidige stand van de weerbaarheid in Nederland binnen de cognitieve dimensie in de context van een hybride conflict en om te verkennen op welke wijze voorlopende partnerlanden hun weerbaarheid borgen door middel van (aanvullende) beleidsinstrumenten. Hiermee kan duidelijk worden of de Nederlandse samenleving alternatieve beleidsinstrumenten kan inzetten om haar weerbaarheid op de cognitieve dimensie te vergroten.

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Evaluatie Wet geweldsaanwending opsporingsambtenaar (extern)

Op 1 juli 2022 is de Wet geweldsaanwending opsporingsambtenaar in werking getreden. Het doel van de wet is het creëren van een stelsel voor de beoordeling van het gebruik van geweld door opsporingsambtenaren (politie en Koninklijke marechaussee) in de uitoefening van hun taak. Het gaat om drie onderdelen. In de eerste plaats een specifieke strafuitsluitingsgrond voor opsporingsambtenaren die geweld hebben toegepast in de rechtmatige uitoefening van hun taak en zich daarbij aan de regels hebben gehouden. Verder de strafbaarstelling van overtreding van de geweldsinstructie in geval van een verwijtbare inschattingfout of onvoorzichtigheid van de opsporingsambtenaar. En ten slotte de mogelijkheid voor het doen van onderzoek naar geweldgebruik door een opsporingsambtenaar zonder dat deze als verdachte hoeft te

zijn aangemerkt. Het doel van de wet is om enerzijds rekening te houden met de belangen van opsporingsambtenaren die de bevoegdheid hebben om geweld te gebruiken. En anderzijds het belang van de samenleving dat goed wordt onderzocht wat de toedracht is geweest van het gebruik van geweld en of daarbij is gehandeld volgens de regels. De minister van JenV heeft de Tweede Kamer toegezegd dat de wet vier jaar na inwerkingtreding wordt geëvalueerd.

Normen en standaarden voor crisisbeheersing en brandweezorg (extern)

De minister van JenV draagt de verantwoordelijkheid voor het stelsel van crisisbeheersing en brandweezorg. De minister is verantwoordelijk voor het functioneren van het gehele stelsel en legt daarover verantwoording af aan het parlement. Om die verantwoordelijkheid in te vullen en daarover onder meer het gesprek met de veiligheidsregio's te kunnen voeren, is behoefte aan adequate (kwaliteits- en prestatie)normen en standaarden die inzicht geven in de werking van het stelsel. Op het belang van dergelijke normen is eerder al gewezen door de commissie Muller bij de evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's (4 december 2020) en door de Inspectie JenV in de rapportage 'Grenzen bereikt' over grootschalig specialistisch brandweeroptreden (25 november 2025). In het onderzoek zal worden geïnventariseerd welke (kwaliteits- en prestatie)normen momenteel bestaan voor crisisbeheersing en brandweezorg op het niveau van het Rijk en van de veiligheidsregio's, hoe de normen tot stand zijn gekomen, welke doelen en uitgangspunten daaraan ten grondslag liggen en hoe deze (juridisch) zijn verankerd. Verder zal worden nagegaan welke opties denkbaar zijn om te komen tot uniforme (kwaliteits- en prestatie)normen en standaarden voor crisisbeheersing en brandweezorg voor zowel de veiligheidsregio's als het Rijk.

Evaluatieonderzoek Nederlandse politiemunitie in het kaliber 9 x 19 mm Luger (extern)

Op grond van artikel 22 Politiewet 2012, stelt de minister van JenV vast waaraan de bewapening van de politie in verband met de taakuitoefening moet voldoen. Verder wijst de minister het merk en type aan van de wapens en bijbehorende munitie. Voor het schieten ter aanhouding door politie, Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren, moet de ernst van de verwondingen evenredig zijn aan het doel: de aanhouding. Voorafgaand aan het vervangen van het huidige in gebruik zijnde dienstpistool van de Nederlandse politie wordt een Europese aanbesteding uitgevoerd voor een nieuw merk en type munitie in het kaliber 9x19 mm Luger (patroon voor het Lugerpistool). Daarom is behoefte aan onderzoek dat inzicht geeft in het effect van de munitie die momenteel in gebruik is op het menselijk lichaam en of er aanleiding is de bestaande munitiecriteria aan te passen.

Achtergrond, aard en omvang van agressie tegen agrariërs (extern)

In de agrarische sector waren de laatste jaren een aantal incidenten, zoals stalbezetting en brandstichting, waarbij risico's ontstonden voor de veiligheid van medewerkers. Naar aanleiding van deze incidenten is begin 2025 door een aantal partijen een meldpunt opgericht waar inmiddels meer dan honderd meldingen van persoonlijke ervaringen met intimidatie en bedreiging met geweld zijn binnengekomen. Tegelijkertijd wordt er relatief weinig aangifte gedaan bij de politie van intimidatie en bedreiging in de sector die bijna 50.000 bedrijven telt. Het is onduidelijk hoe wijdverbreid de genoemde incidenten zijn binnen de sector. Verder bestaat de indruk dat het openbaar maken van bedrijfsgegevens naar aanleiding van procedures op basis van de Wet open overheid de agressie jegens agrariërs in de hand werkt. Er is behoefte aan onderzoek naar de achtergrond en aanleiding en de aard en omvang van door agrariërs ervaren bedreiging en intimidatie en het daaruit voortvloeiende gevoel van onveiligheid. Zo kan inzicht worden geboden in de maatschappelijke context alsmede de daadwerkelijke dreiging. Op basis van die inzichten kunnen eventueel maatregelen worden genomen voor adequate bescherming en ondersteuning van de sector.

Directoraat-Generaal Migratie

Plan- en procesevaluatie Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) (extern)

Om te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (de zogenoemde Spreidingswet) ontwikkeld. De wet trad op 1 februari 2024 in werking.

In het hoofdlijnenakkoord (mei 2024) en het regeerprogramma (oktober 2024) van het huidige demissionaire kabinet is het voornemen opgenomen om de wet in te trekken. Op dit moment is nog niet duidelijk of er zich een Kamermeerderheid achter intrekking zal scharen. Een plan- en procesevaluatie van de Spreidingswet is dan ook wenselijk. Er kunnen immers ook breder lessen worden getrokken die van belang zijn bij het verder vormgeven - zonder wettelijke basis - van de opvang van asielzoekers.

*** Groepskenmerken overlast COA-bewoners**

Slechts een kleine groep COA-bewoners is betrokken bij incidenten. De betrokkenheid van COA-bewoners bij overlast en criminaliteit zet het maatschappelijk draagvlak voor opvang onder druk. Het WODC brengt momenteel kwantitatief in beeld op welke manier groepssamenstelling kan samenhangen met overlastgevend gedrag. Met die cijfers kan echter niet worden verklaard hoe dit gedrag precies samenhangt met sociale, culturele en/of religieuze kenmerken en normen. Dit onderzoek beoogt met kwalitatief onderzoek in kaart te brengen hoe en waarom groepssamenstelling samenhangt met (het voorkomen van) overlastgevend gedrag onder COA-bewoners.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

*** Evaluatie Wet Evenwichtiger verhouding tussen mannen en vrouwen in bestuur en raad van commissarissen (Topvrouwenwet)**

De Topvrouwenwet is op 1 januari 2022 in werking getreden en dient geëvalueerd te worden. De wet heeft als doel het evenwichtiger maken van de verhouding tussen het aantal vrouwen en mannen in de top van grote bedrijven. De top van een bedrijf is het publiek zichtbare deel van een bedrijf. Het is daarom van belang dat de samenleving zich daarin herkent. Met een diverse topstructuur wordt kansgelijkheid gecreëerd en het heeft een belangrijke voorbeeldfunctie. In de evaluatie zijn juridische, gedragsmatige en handhavingsaspecten te onderkennen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

*** Evaluatie Wet open overheid (Woo)**

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking. Het uiteindelijke doel van de Woo is het goed functioneren van de democratische rechtsstaat. Iedereen heeft recht op informatie over wat de overheid doet, de manier waarop de overheid werkt en waarom dat zo gaat. Zo kunnen burgers deelnemen aan de democratie en de samenleving, en samen met journalisten, wetenschappers, maatschappelijke organisaties en bedrijven de overheid controleren. De wet bepaalt dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet een evaluatie naar de Tweede Kamer stuurt. Op verzoek van het ministerie van BZK verzorgt het WODC de aanbesteding van dit evaluatieonderzoek. Daarin wordt, naast de inrichting van de wet, onderzocht hoe bestuursorganen uitvoering geven aan het wettelijk kader binnen het gehele stelsel van openbaarheid waarin ook de Archiefwet, de Algemene verordening gegevensbescherming en de Grondwet een belangrijke rol spelen. De conclusies van het onderzoek kunnen aanleiding zijn tot wetswijziging en/of tot aanbevelingen voor de bij de uitvoering betrokken partijen.